

6360 Sayılı Kanun'un Hizmet Verimliliğine Etkisi: Acıpayam (Denizli) Mahalleleri Örneği¹

The Impact of Law No. 6360 on Service Efficiency: The Case of Acıpayam (Denizli) Neighborhoods

Ezgi ATİK

Bilim Uzm., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi,
SBE, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi A.B.D.,
ezgiatik1996@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-2673-2085>

Makale Başvuru Tarihi: 30.05.2023

Makale Kabul Tarihi: 30.06.2023

Makale Türü: Araştırma Makalesi

Fatma Neval GENÇ

Prof. Dr., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi,
Nazilli İİBF, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü,
fngenc@adu.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0003-2014-2113>

ÖZET

Türkiye'de kamu yönetiminde az kaynakla maksimum hizmet sunmak, sunulan hizmetlerde etkinlik ve verimliliği arttırmak amacıyla 2012 yılında "6360 Sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" yürürlüğe girmiştir. Kanunla yerel yönetimlerde bazı önemli değişiklikler yapılmıştır. Bu değişiklikler; köy ve beldelerin tüzel kişiliklerinin kaldırılarak bağlı bulunduğu ilçeye mahalle olarak katılması, büyükşehir olmak için nüfus şartının değiştirilmesi, otuz büyükşehirde İl Özel İdarelerinin kapatılarak yerlerine Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığının kurulması, yeni mahallelerden emlak, çevre temizlik vergisi alınması yapılan değişikliklerden bazılarıdır. 6360 Sayılı kanun ile yapılan değişikliklerin Acıpayam ilçesinin yeni mahallelerine olan etkisinin mahalle muhtarlarının gözünden ölçülmesi ve kanun sonrası sunulan hizmetlerin ne kadar etkin ve verimli sunulduğunun tespit edilmesi çalışmanın amacını oluşturmaktadır. Bu kapsamda çalışmada nitel araştırma yöntemi ve yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi uygulanmıştır. Çalışmada elde edilen bulgular neticesinde kanunun genel gerekçesi olan etkin ve verimli hizmet sunumu Acıpayam İlçesinde sunulan hizmetler bakımından sağlanmıştır.

ABSTRACT

To maximize service provision with limited resources in public administration in Turkey and enhance efficiency and effectiveness in the services delivered, the "Law No. 6360 on the Establishment of Metropolitan Municipalities and Twenty-Seven Districts in Fourteen Provinces and on the Amendment of Some Laws and Decree Laws" entered into force in 2012. The law has made some important changes in local governments. These changes are some of the changes made are the abolition of the legal entities of villages and towns and their joining as neighborhoods to the district to which they are affiliated, changing the population requirement to become a metropolitan, closing the Provincial Special Administrations in thirty metropolitan cities and establishing the Investment Monitoring and Coordination Presidency in their place, taking real estate and environmental cleaning taxes from new neighborhoods. The aim of the study is to measure the effect of the amendments made by the Law No. 6360 on the new neighborhoods of Acıpayam district through the eyes of the neighborhood headmen and to determine how effectively and efficiently the services provided after the law are provided. In this context, qualitative research method and semi-structured interview method were applied in the study. As a result of the findings obtained in the study, effective and efficient service delivery, which is the general justification of the law, was provided in terms of the services provided in Acıpayam District.

Anahtar Kelimeler:

6360 Sayılı Kanun,
Büyükşehir Belediyesi,
Etkinlik ve Verimlilik,
Acıpayam Belediyesi,

Keywords:

Law No. 6360,
Metropolitan Municipality,
Effectiveness and
Efficiency,
Acıpayam Municipality,

Önerilen Alıntı (Suggested Citation): ATİK, Ezgi ve GENÇ, Fatma Neval (2023), "6360 Sayılı Kanun'un Hizmet Verimliliğine Etkisi: Acıpayam (Denizli) Örneği", *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, S.6(2), ss.301-317, Doi: <https://doi.org/10.33712/mana.1307212>

1 Bu makale 1. yazarın, 2. yazar danışmanlığında hazırladığı ve Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü tarafından 2023 yılında kabul edilen "6360 Sayılı Kanun'un Köy ve Beldeden Mahalleye Dönüşen Yerlerdeki Etkisi: Denizli Acıpayam Örneği" adlı yüksek lisans tezinden elde edilmiştir.

1. GİRİŞ

Kamu kaynaklarının en etkili ve verimli biçimde kullanılması ve hızlı, kaliteli, verimli ve çözüm odaklı hizmet anlayışı geliştirilmesi amacıyla 2012 yılında “6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” yürürlüğe girmiştir.

6360 sayılı Kanun'la, 14 yeni Büyükşehir Belediyesi (BŞB) kurulmuş mevcut büyükşehir belediye sayısı 30'a çıkmıştır. Köy ve belde belediyelerinin tüzel kişilikleri kaldırılarak, bağlı oldukları ilçelere mahalle olarak katılmışlardır. 30 Büyükşehirde İl Özel İdareleri kapatılarak, Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıkları (YİKOB) kurulmuştur. 2264 sayılı Kanun'da 5779 sayılı İl Özel İdarelerine Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun'da düzenlemeler yapılmış ve büyükşehir olmak için aranan il belediye nüfusunun 750.000'den fazla olma şartı il nüfusunun 750.000'den fazla olması olarak düzenlenmiştir. Kanunla, mahalle kurulması için nüfus şartı 500 olarak düzenlenmiş, köy ve beldeden mahalleye dönüşen yerleşim alanlarından emlak vergisi ve çevre temizlik vergisi alınmaya başlanmış, yeni kurulan 14 büyükşehirde su ve kanalizasyon idareleri kurulmuştur (6360 sayılı Kanun, 2012).

Kanunun gerekçesinde, kamu hizmetlerinin sunumunda, küçük ölçekli yerel yönetim birimlerinin; hizmet üretme kapasitesine ve yeterli mali kaynağa sahip olmadığı bu sebepten dolayı halkın yerel yönetimlerden beklediği kamu hizmetlerini kaliteli bir şekilde alamadığı, koordinasyon eksikliği yaşandığı belirtilmektedir. Bu açıdan kanunla yönetim, planlama ve koordinasyonu sağlamak, optimal ölçekte hizmet sunmak amacıyla belediye sınırlarının il mülki sınırlarına kadar genişletilmesi gerektiğini, böylece büyükşehir alanında hizmetlerin tek merkezden yönetileceği ve ölçek ekonomisinin ortaya çıkması beklenmektedir. Ölçek ekonomisi sayesinde; hizmetlerde etkinlik, koordinasyon ve kalite artacak, daha az kaynak kullanarak daha kaliteli hizmet sunulması mümkün olacaktır. Ayrıca hizmetler tek merkezden daha büyük ve ideal ölçekte yönetileceği için kişi başına düşen harcamalar azalacaktır (TBMM, 2012).

Etkinlik; kamu hizmetlerinin belirlenen zamanında yerine getirilmesi, ihtiyaca uygun kaynakların verimli bir şekilde kullanılması sonucunda hedefe ulaşılmasıdır. Çoğunlukla refah kavramıyla ilişkilendirilen kamu hizmetinin temel amaçlarından birisi olan *verimlilik* ise kaynakların en uygun şekilde kullanımını bulmak amacıyla kullanılan kaynaklar ile elde edilen ürünler arasında oransal bir ilişki kurulmasıdır (Yalınzoğlu, 2017:15).

Kanun ile büyükşehirlerde ilçe dışındaki ilk kademe ve kasaba belediyeleri kaldırılmış, köyler ile birlikte mahallelere dönüştürülmüştür. Bu uygulama daha önce dar bütçeli de olsa bir tüzel kişiliğe sahip olan bu birimlerin tüzel kişiliklerini kaybetmelerine neden olmuştur. Genel olarak mahalle, insanların kent içinde topluluklar halinde yaşamlarını sürdürdükleri küçük yerleşim alanlarıdır (Yılmaz ve Meccek, 2019:771). Ancak daha önce köy olup, kanunla mahalleye dönüştürülen coğrafi alanlar kent dışında yer alan kırsal alanlardır. Dolayısıyla kentsel alan (il-ilçe merkezleri) içinde yer alan mahalleler ile kırsal alan yönetimleri olan köyler aynı hukuki statüye getirilmiştir. Ancak her ne kadar birçok ortak ihtiyaç ve sorunlara sahip olsalar da birçok hususta ihtiyaçları ve mevcut sorunlarında farklılıklar bulunmaktadır. Kentsel alan içinde yer alan mahallelerde statüsel ve fonksiyonel anlamda bir değişiklik olmadığı, kırsal alanlarda yeni kurulan mahallelerde değişiklikler ve dönüşümler yaşandığı için araştırmamızda bu alanlar üzerinde yoğunlaşmıştır.

Çalışma iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde alan araştırması yer almaktadır. Çalışmaya 51 mahalle muhtarı katılmıştır. 6360 sayılı Kanun'la büyükşehir belediyesi statüsü kazanan Denizli İlinin Acıpayam İlçesinde kanunun amaçlarına ulaşma hedefleri, yapılan düzenlemelerin eski köy ve beldelere olan etkisi, sunulan hizmetlerin etkinliğinin ve verimliliğin mahalle muhtarlarının düşünceleri belli başlıklar altında incelenmektedir. Çalışmanın ikinci bölümünde ise alan bu çalışmada alan araştırmasından elde edilen bulgular ile mevcut literatürde 6360 sayılı kanunla ilgili, alan araştırmasına dayalı diğer çalışmalar ilişkilendirilmektedir.

2. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ

Bu makalenin amacı, Kanun sonrasında Denizli İli Acıpayam İlçesi'nin yeni mahallelerinde yaşanan değişikliğin, mahalle muhtarlarının bakış açısından tespit edilmesidir. Bu kapsamda makalede mahallenin ile ve ilçeye olan uzaklığının hizmet sunumuna olan etkisinin analiz edilmesi, İl Özel İdaresi ve YİKOB'un çalışmalarının etkinlik ve verimlilik açısından karşılaştırılması, kanunun temel amaçlarından olan etkinlik ve verimli hizmet sunumunun Acıpayam özelinde ne kadar uygulanabildiğinin tespiti, tüzel kişiliği kaldırılan köy

ve beldelerin, kent yapısına uygun bir mahalle özelliği mi yoksa kırsal yapıya uygun bir mahalle özelliği taşıyıp-taşımadığının tespit edilmesi ve araştırmada elde edilen sonuçlar ile ilçedeki eksikliklerin belirlenmesi ve bu yönde sunulacak olan önerilerin dikkate alınması amaçlanmaktadır.

Araştırmanın, genel evreni 6360 Sayılı Kanun ile büyükşehir statüsü alan 14 il ve kanun öncesi büyükşehir statüsü alan 16 ilin toplamı olan 30 ilin büyükşehir belediyesi ve bunlarla kapatılan 16.051 köy ve 1.590 belde belediyesidir. Ancak genel evrenin büyüklüğü ve ulaşılmasının zor olması göz önüne alınarak ve zorluklardan dolayı yaşanabilecek yanlış anlaşılmalara önlemek amacıyla çalışma evreni oluşturulmuştur. Çalışma evreni kanunla büyükşehir olan Denizli İli Acıpayam İlçesinde yer alan kapatılan 13 belde belediyesi ve 38 köy, 51 yeni mahalledir.

Çalışmanın örneklemini, yerel halka yakınlık bakımından en temel yönetici olan, yerel halkın sorunlarını daha yakından bilen, sorunları diğer idari yöneticilere göre daha kolay öngören, çözümlerini tespit edebilen ve belediyelerin hizmet sunmasında etkin bir rol sahibi olan mahalle muhtarları oluşturmaktadır. Çalışmada 51 mahalle muhtarı ile görüşülmüştür. Çalışmada yöntem olarak sayısal verileri baz alarak araştırma konuları arasındaki ilişkileri ortaya koyan nicel araştırma yöntemi yerine, davranışları ve deneyimleri tanımlamak amacıyla kullanılan nitel araştırma yöntemi tercih edilmiştir.

Çalışmanın alan araştırması için nitel araştırma yöntemlerinden biri olan yarı- yapılandırılmış görüşme yöntemi seçilmiştir. Bu yöntemin seçilmesinin sebebi görüşme yapılacak alanın ve görüşmeye katılacak kişilerin sınırlı olması ve yarı-yapılandırılmış görüşme yönteminde sabit sorular ile açık uçlu sorular yöneltilecek ve gerektiğinde ek sorular ile daha etkili görüşme gerçekleştirme imkânı vermesindedir.

Yarı-yapılandırılmış görüşme yönteminin gerçekleştirilmesi için belirlenen örnekleme yer alan muhtarlar ile telefon ile görüşülerek, görüşme günü ve saatleri belirlenmiştir. Görüşmeler yüz yüze ve telefon ile yapılmıştır. Görüşmenin uygulanması sırasında yüz yüze uygulama güçlükleri ve mahallelerin uzaklıkları ve ulaşım güçlüğü araştırmayı sınırlandıran faktörlerdir. Toplanan verilerin değerlendirilmesinde veriler arasında kavramsal sonuçları baz alan ve anlamlı bağlantılara ulaşmayı hedefleyen 'içerik analizi' yöntemi kullanılmıştır. Görüşmede yer alan katılımcıların soruları cevaplarken, kanun öncesi tüzel kişilik yapılarının farklı olması ve bu sebepten dolayı farklı sonuçların ortaya çıkabileceği göz önüne alınarak muhtarlar beldeden mahalleye dönüşen mahalle muhtarları, köyden mahalleye dönüşen mahalle muhtarları olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Görüşme formunda yer alan sorular frekans yöntemi ile analiz edilmiştir. Açık uçlu sorular ise çalışmaya katılan katılımcıların yerleşkelerinin yakın olması, aynı tarz cevaplar vermeleri, benzer sonuçların elde edilmesinden dolayı ortak olarak değerlendirilmiş ve belirtilmiştir. Açık uçlu soruların analizi yapılırken cevapların bazılarının, bölgenin kırsal yapısının daha iyi aktarılması ve ilçede yapılan ilk çalışma olması nedeniyle yöre halkının ağzı ile aktarılmıştır. Bu bakımdan da analizler frekans analizi ve açık uçlu soruların analizi olarak gruplandırılmıştır.

3. ARAŞTIRMANIN BULGULARI: 6360 SAYILI KANUN'UN ACIPAYAM'DA (DENİZLİ) YENİ MAHALLELERE ETKİSİ

Denizli İli, Anadolu Yarımadası'nın güneybatı ve Ege Bölgesi'nin güney doğusunda yer almaktadır. Şehrin komşu illeri doğuda Burdur ve Afyon; batıda Aydın, Manisa; kuzeyde Uşak ve güneyde Muğla'dır. Denizli'nin yüzölçümü 12.133 km²'dir. İl nüfusu 1.051.056 kişidir. İlde 19 ilçe, 20 belediye yer almaktadır. Denizli'de ilk belediye 1876 yılında kurulmuştur. Bu tarihlerde Denizli, Aydın Livasına bağlı bir kaza merkezidir. 1883 yılında Sarayköy, Buldan ve Tavas İlçelerinin bağlanması sonucunda sancak, 1884'te Çal, 1888'de Acıpayam İlçelerinin katılmasıyla Aydın'a bağlı bir mutasarrıflık olmuştur. Türkiye Cumhuriyeti'nin Kurulmasıyla il ve il belediyesi kurulmuştur (Denizli Belediyesi, 2022).

2012 yılında çıkarılan ve 2014 Mart ayından sonra yürürlüğe giren 6360 sayılı Kanun'la Denizli büyükşehir olmuştur. Denizli büyükşehir olduktan sonra 20 ilçe belediyesi kurulmuş, 68 belde belediyesi, 359 köy mahalleye dönüşmüştür. Denizli Büyükşehir hizmet kapsamına 623 mahalleye eklenmiştir.

Acıpayam İlçesi'nin doğusunda Burdur'a bağlı Yeşilova, Çavdır, Gölhisar ilçeleri; batısında Tavas, Beyağaç; kuzeyinde Serinhisar ve Çardak; güneyinde ise Çameli ve Köyceğiz ilçeleri yer almaktadır. Acıpayam ovasının rakımı 950 metredir. İlçenin toprakları tarımcılık ve hayvancılığa uygundur (Akça, 2006:90).

Acıpayam, Denizli'nin 1628 km² ile en büyük yüzölçümüne sahip iken, Pamukkale (347,621) ve Merkezefendi (329,451) ilçe belediyelerinden sonra Denizli'nin en kalabalık 3. ilçe belediyesidir (Denizli Belediyesi, 2022). İlçenin 2021 TÜİK (2022) verilerine göre nüfusu 55.141dir. Acıpayam, Denizli il merkezine 55 km²

ATİK, Ezgi ve GENÇ, Fatma Neval - 6360 Sayılı Kanun'un Hizmet Verimliliğine Etkisi: Acıpayam (Denizli) Örneği uzaklıktadır. Kanun öncesi ilçe belediyesine bağlı mahalle sayısı 5'iken; 38 eski köy ve 13 eski belde belediyelerinin mahalleye dönüştürülmesiyle beraber mahalleye sayısı 56'ya ulaşmıştır.

Çalışmanın bu bölümünde alan araştırması sonucu elde edilen bulgular ilgili başlıklar altında yer almaktadır. Bulgular frekans analizi ve içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Çalışmaya, köy ve beldeden mahalleye dönüşen yerleşkelerde görev yapan toplamda 51 mahalle muhtarı katılmıştır. Katılımcıların 44'ü ile yüz yüze 6'sı ile telefon aracılığıyla, 1 katılımcının görev yerinde bulunmaması sebebiyle 1. aza ile görüşülmüştür.

3.1. Köy ve Beldelerin Tüzel Kişiliğin Kaldırılması

"6360 Sayılı Kanun'la köy ve beldelerin tüzel kişiliklerinin kaldırılarak mahalleye dönüştürülmesi hakkında ne düşünüyorsunuz?" sorusuna 51 muhtarın 31'i (%61) doğru, 20'si ise yanlış bulduğunu belirtmiştir. Olumlu bulduğunu söyleyen muhtarlar, cenaze ve defin hizmetlerinin kolaylaştığı, anayolların asfaltlanması, sokak aralarına kilit taş döşenmesi, sulama ve içme suyu, kanalizasyon, su arızaları gibi altyapı çalışmalarının daha hızlı ve etkin sunulduğu, pazar yeri, mesire alanı, halı saha gibi sosyal tesislerin ve çöp toplama işlemleri ve ara sokakların temizliğinin düzenli olarak yapılmasını örnek göstermektedirler. Bu muhtarlar tüzel kişiliğin kaldırılmasının doğru olduğunu, bu şekilde hizmet kalitesinin arttığını, daha etkin ve verimli hizmet aldıklarını belirtmişlerdir.

Tüzel kişiliğin kaldırılması konusunda olumsuz görüş beyan eden muhtarlar, imar sorunları yaşadıklarını, tarım ve hayvancılık konusunda aksaklıklar yaşandığını (hayvan koruma), BŞB ve İlçe Belediyelerinin personeliyle çatışmalar yaşandığını, ekipman eksikliği nedeniyle gecikmeli hizmet aldıklarını belirtmektedirler. Muhtarlar tüzel kişiliğin kaldırılmasının ekipman ve personel eksikliği yaşamaları, talep karşılığı hizmet almaları ve yetkilerinin olmaması nedeniyle yanlış bir karar olduğunu düşünmektedir.

"Eski köy ve belde belediyelerine tüzel kişilik verilmeli midir?" sorusuna muhtarların %41'i (21 kişi) tüzel kişiliklerinin geri verilmesi gerektiğini %59'u (30 kişi) ise tüzel kişiliklerinin geri verilmemesi gerektiğini büyükşehir sistemi ve bu sistemin getirilerinden memnun olduklarını belirtmişlerdir.

"Mahalle muhtarlarına yetki verilmeli midir?" sorusuna muhtarların %45'i (23 kişi); fiziki uzaklık nedeniyle kanalizasyon, içme suyu arızalarının tamiratlarında gecikmeler yaşanması ve bu yaşanan aksaklıkların çözülmesi için, işçi çağırma haklarının olacağından, tarım ve hayvancılığın devam ettiği bölgelerde yaşanan güvenlik sorununun çözüleceğini düşündüklerinden dolayı yetki verilmesi gerektiğini, %55'i (28 kişi) ise yetkileri olduğu takdirde sorumluluk ve hizmet yüklerinin artacağı, gerekli bütçenin sağlanamayacağından dolayı hizmet gecikmeleri yaşanacağı düşüncesiyle yetki verilmemesi gerektiğini düşünmektedirler.

3.2. Büyükşehir Olduktan Sonra Hizmetlere İlişkin Değerlendirmeler

"Büyükşehir belediyesi statüsüne geçilmesinden sonra mahallenizde gerçekleşen hizmetleri olumlu ve olumsuz tarafları ile değerlendirir misiniz?" sorusuna muhtarların %63'sü (32 kişi); köprü, su kanalı çalışmalarının ve tamiratlarının yapıldığını, şebeke suyu hatlarının yenilendiğini, çöp toplama hizmeti ve park bahçelerin temizliği düzenli olarak yapıldığı, evde sağlık hizmetlerinin sunulması, altyapı çalışmalarının yapılması, bütçe eksikliği sebebiyle hizmet gecikmeleri yaşanmaması ve gider kalemlerinin azalması gibi sebeplerden dolayı olumlu bulunmaktadır. Ayrıca muhtarlar kısıtlı bütçe nedeniyle yapılamayan yatırımların BŞB sistemiyle beraber yapılmaya başlandığını belirtmektedir.

Muhtarların %37'si (19 kişi) imar işlemlerinde birçok prosedürle uğraştıkları, hizmet yükünün fazlalığı nedeniyle hizmetlerde gecikmeler yaşandığı, mahalle nüfuslarının kanalizasyon hattı yapımı için gerekli şartı (500 nüfus şartı gerekli) karşılamadığı için yapılmaması ve var olan yapının yenilenmemesi, belediye personellerinin eski köy ve beldelere yabancı olmalarından kaynaklı anlaşmazlıklar yaşanması, itfaiye biriminin kaldırılarak yerlerine su tankerlerinin verilmesi ve su tankerlerinin yetersiz kalmasından kaynaklanan aksaklıklar ve önceden belde belediyesine ve köye ait olan mağara, ören ve mesire yeri gibi alanların işletmesinin BŞB veya ilçe belediyesine geçmesi sonucunda yaşanan bütçe kaybı gibi sebeplerden dolayı olumsuz olduğunu belirtmişlerdir.

"Büyükşehir belediyesi statüsüne geçilmesiyle imar planlama bütünlüğünün sağlandığını düşünüyor musunuz?" sorusuna muhtarların %37'si (19 kişi) sağlandığını %63'ü (32 kişi) sağlanmadığını düşünmektedir. "Büyükşehir belediyesi statüsüne geçilmesiyle mahallenizde alt yapı planlamasında bütünlük sağlandığını düşünüyor musunuz?" sorusuna muhtarların %49'u (25 kişi) alt yapı bütünlüğünün sağlandığını %51'i (26 kişi) ise alt yapı

sağlanmadığını düşünmektedir. “*Büyükşehir belediyesi statüsüne geçilmesi ile mahallenizde yer alan hizmetlerin maliyetlerinin arttığını düşünüyor musunuz?*” sorusuna muhtarların %57’si (29 kişi) maliyetlerin arttığını, %43’ü (22 kişi) maliyetlerin azaldığını belirtmiştir.

3.3. Mahalle Statüsüne Geçilmesiyle Ortaya Çıkan Sorunlar

“*Mahalle olduktan sonraki sorunlarınızı belirtir misiniz?*” sorusuna cevaben muhtarlar; içme suyu, bütçe, mezarlık bakımı, altyapı hizmetleri, sosyal tesis eksikliği, personel ve ekipman, su faturalarında yaşanan artış, hayvanların güvenliği, gecikmeli hizmet alınması, zabıta hizmetlerinde aksaklıklar, imar sorunları (*imar harçlarının yüksekliği, imar izni için gerekli prosedür vb.*) itfaiyenin olmaması sebebiyle yaşanan mal ve arazi kaybı gibi sorunlara işaret etmektedirler.

“*Mevcut sorunlar mahalle olduktan sonra çözüldü mü?*” sorusuna muhtarların %57’si (29 kişi) çözüldüğünü, %43’ü (22 kişi) çözülmediğini veya devam ettiğini belirtmişlerdir. Muhtarların beyanına göre, mahalle statüsüne geçtikten sonra çözümlenen sorunlar; kanalizasyon sorunları, su faturalarının toplanmasında yaşanan aksaklıklar, mezarlık, cenaze ve defin hizmetleri, çöp toplanması ve çevre temizliği, içme suyu hatlarının ve depolarının temizliğidir. Mahalle statüsüne geçtikten sonra da devam eden sorunlar; zabıta hizmetlerinde yaşanan aksaklıklar, su faturalarındaki artış, altyapı hizmetlerinin tam olarak tamamlanmamasıdır.

3.4. Personel ve Ekipman

“*Mahallelere hizmet götürme konusunda personel ve ekipman açısından sorunlar yaşanmakta mıdır?*” sorusuna muhtarların %29,5’i (15 kişi) sorun yaşadıklarını %70,5’i (36 kişi) sorun yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Yaşanan sorunların ise belediyelerinin görev alanlarının farklı olması, hizmet yükü nedeniyle personel ve ekipmanın yetersiz kalmasından kaynaklandığını belirtmişlerdir.

Sorun yaşadığını belirten muhtarların 5’i sorunlarının çözüldüğünü 10 muhtar ise sorunların devam ettiğini belirtmektedir. Ayrıca muhtarlar ve ilçe merkezine uzaklık nedeniyle hizmetlerden alınan verimliliğin düştüğünü ve hizmet taleplerinin mahalle sayısının fazla olması sebebiyle gecikmeli olarak yerine getirildiğini personelin kırsala yabancı olmasından kaynaklanan sorunlar olduğunu da belirtmektedirler.

“*Personelin ve ekipmanların, İl Özel İdaresi, ilçe belediyesi ve büyükşehir belediyesine aktarılması konusundaki görüşleriniz nelerdir?*” sorusuna muhtarların %5,9’u (3 kişi) doğru bir karar olduğunu belirtirken, %19,6’sı (10 kişi) yanlış olduğunu belirtirken, %74,5’i (38 kişi) ekipman ve personeli olmadığı için bir görüş belirtmemiştir.

3.5. Aidiyet

“*Köylerin, beldelerin mahalleye dönüşmesiyle beraber köylerde ve beldelerde aidiyet sorunu yaşandığını düşünüyor musunuz?*” sorusuna muhtarların %59’u (30 kişi) aidiyet sorunu yaşandığını, %41’i (21 kişi) aidiyet sorunu yaşanmadığını belirtmişlerdir. Aidiyet sorunu yaşayan muhtarlar kırsal yapının devam ettiğini, adres karmaşıklığı gibi sorunlar yaşandığını belirtmektedir.

“*‘Köylü’, ‘beldeli’ kelimesi mi yoksa ‘mahalleli’ kelimesi mi size daha yakın gelmektedir?*” sorusuna muhtarların %59’u (30 kişi) köylü ve beldeli mi kelimesini yakın bulduğunu, %41’i (21 kişi) mahalleli kelimesini yakın bulduğunu belirtmişlerdir.

“*Köy ve beldelerin mahalleye dönüştürülmesiyle, köy ve beldeler bir mahallenin sahip olacağı tüm imkânlarla sahip olmuş mudur?*” sorusuna muhtarların %45’i (23 kişi) tüm imkânlarla sahip olduğunu %55’i (27 kişi) sahip olmadığını belirtmektedirler. Bu soruya verilen cevaplar doğrultusunda eşit hizmet verilmediği söylenebilir.

Merkez mahallelerle aynı imkânlarla sahip olmadığını düşünen muhtarlar; ilçede veya ilde yer alan merkez mahallelerle aynı standartlara sahip olmadıklarını, hizmet sunumunda siyasi çıkarların ortaya konulduğunu, mahalle sayısının artmasıyla beraber hizmetlerin gecikmeli sunulması gibi sebeplerden dolayı eşit hizmet alamadıklarını belirtmişlerdir. Muhtarların cevapları değerlendirildiğinde aidiyet sorunu yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

3.6. Tarım ve Hayvancılık

"Köylerin mahallelere dönüşmesinden, köydeki tarım ve hayvancılık faaliyetleri etkilenmiş midir?" sorusuna muhtarların %13,8'i (3 kişi) etkilendiğini %86,2'si (44 kişi) bir etkilenme olmadığını belirtmişlerdir. Etkilenme olduğunu belirtenlerin değerlendirmeleri, genellikle olumsuzdur. Buna göre, muhtarların verdikleri cevaplar şöyledir;

- **Muhtar A:** "Köyüme ait olan arazileri korumak güçleşti".
- **Muhtar B:** "Çobanlar arazileri istedikleri gibi kullanıyor, karışan görüşen yok".
- **Muhtar C:** "Çoban sürüyü salıveriyor yaylaya, hayvanda yan tarlaya giriyor vatandaşın ekinini yiyor, suçlusu muhtar oluyor".
- **Muhtar D:** "Hurdacılar geliyor, mahallede ne var ise çalıyolar".
- **Muhtar E:** "Hurdacıya çobana ceza verecek adam yok".
- **Muhtar F:** "Büyükşehir olmadan önce köy koruyucusu vardı, bekçi vardı şimdi ise zabıta şeherden gelecek diye bekleyoz".
- **Muhtar G:** "Depremde ahırlar yıkıldı, yeniden ahır yapmak için imar izni istendi".
- **Muhtar H:** "Bir kümes bile yapmak için imar izni istiyola", şeklindedir.

"Kanun öncesi köy ve belde tüzel kişiliğinde ait olan mera, yaylak, otlak gibi hayvancılıkta kullanılan araziler belediyelerin mülkiyetine geçmiştir. Bu değişiklik hakkındaki görüşlerinizi belirtir misiniz?" sorusuna muhtarların %33,3'ü (17 kişi) arazilerinin koruma yükümlülüğü olmadığı, belediyeler ve orman işletmesi tarafından denetiminin yapıldığı ve kiralandığı için arazilerinin boş kalmadığı, hayvancılık faaliyetleri azaldığı için arazilere olan ihtiyacın azalmasından dolayı kararın doğru olduğunu, %35,3'ü (18 kişi) hayvancılık ile alakalı arazilerde denetim yetkileri olmadığı için ve yapılan denetimlerin caydırıcı olmaması, çobanlarla sorun yaşadıklarından dolayı kararın yanlış olduğunu düşünmekte, %31,4'ü (16 kişi) ise bir arazisi olmadığı için bir görüş belirtmemiştir.

3.7. Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı

"İl Özel İdarelerinin kapatılarak yerlerine Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığının kurulması hakkında ne düşünüyorsunuz?" sorusuna muhtarların %60,7'si (31 kişi) İl Özel İdaresi veya İller Bankasının yardımları ve destekleriyle hizmet sunabildiklerini, hizmet almak için prosedürlerle uğraştıkları için değişikliğin doğru olduğunu, %39,3'ü (20 kişi) ise YİKOB hakkında bir bilgilerinin olmadığı, personelin yeni mahallelere yabancı olmasından dolayı hizmet gecikmeleri yaşanması nedeniyle yanlış olduğunu düşünmektedirler. Muhtarlar genel olarak YİKOB'un hizmetlerini etkin ve verimli bulmaktadır.

"Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı'nın çalışmaları hakkında bir bilginiz var mıdır?" sorusuna muhtarların %13,68'i (7 kişi) bilgisi olduğunu ifade etmektedir. YİKOB hakkında bilgisi olan muhtarların (yöre ağzıyla) vermiş oldukları cevaplar şu şekildedir;

- **Muhtar A:** "2019 yılında deprem oldu, o zaman ilçede kerpiç evler çok olduğundan depremde evler yıkıldı. Deprem oldunda AFAD ile geldiler çadırların kurulmasına yardımcı oldular, malzeme dağıttılar".
- **Muhtar B:** "Denizli'den gelen tüm ekipler büyükşehir belediyesinin ekipleri oluyo genelde zaten, onlarda Denizli Belediyesinin bi ekibi bildim kadarıyla".
- **Muhtar C:** "Bildiğim kadarıyla İl Özel İdare tarafından yapılan hizmetler ve yatırımlar şu anda YİKOB kurumunca yapılmaktadır".

Muhtarların %86,2'si (44 kişi) YİKOB hakkında bir bilgisini olmadığını söylemişlerdir.

"Size göre İl Özel İdarelerinin mi YİKOB'ların mı çalışmaları daha etkin ve verimlidir?" sorusuna muhtarların %59'u (30 kişi) YİKOB'un daha etkili ve verimli hizmet sunduğunu düşünürken, %41'ise (21 kişi) İl Özel İdarelerinin daha etkili ve verimli hizmet sunduklarını düşünmektedirler. Muhtarlar İl Özel İdarelerinin kapatılmasının doğru bir karar olduğunu düşünmektedirler.

“Size göre, köylere hizmet götürme birliğinin kaldırılması doğru bir karar mıdır?” sorusuna muhtarların %59’u (30 kişi) öncesinden hizmet almak için ile veya ilçeye gitmek zorunda olduklarını, evrak işleriyle uğraştıklarını, siyasi çıkarlar ve uyuşmazlıklar nedeniyle hizmet almakta aksaklıklar yaşamaları ve ekipman ve personelin maddi yük olması gibi sorunlar yaşandığı için doğru bir karar olduğunu, %41’ise (21 kişi) ise köylere hizmet götürme birliğinin eski köyün yapısını ve eksikliklerini daha iyi tanıdığı, BŞB sisteminde görev paylaşımın farklı olması ve hizmet yükünün fazla olması nedeniyle hizmetlerin gecikmeli veya eksik sunulması gibi sorunlar yaşandığı için yanlış bir karar olduğunu düşünmektedirler.

“YİKOB’un kurulmasından sonra sunulan hizmetlerde, yapılacak ve yapılan yatırımlarda bir düşüş olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna muhtarların %41’i (21 kişi) bir düşüş yaşandığını, %59’u (30 kişi) bir düşüş yaşanmadığını düşünmektedir.

3.8. Belediye Hizmetleri

“Büyükşehir belediyesi ve ilçe belediyesi tarafından yapılan hizmetleri etkin ve verimli buluyor musunuz?” sorusuna muhtarların %78,5’i (40 kişi) belediyeler tarafından sunulan hizmetlerin etkin ve verimli olduğunu, %21,5’i (11 kişi) belediyeler tarafından sunulan hizmetlerin etkin/verimli olmadığını belirtmişlerdir. Hizmetlerin etkinlik ve verimliliğinin düştüğünü belirten muhtarlar bu azalışın nedeninin, ilçeye olan uzaklıktan kaynaklandığı düşünmektedirler.

“Hizmet alanının genişlemesiyle, belediyelerin hizmet yüklerinde yaşanan artışın mahallenizde sunulan hizmetlere olan etkisi nedir? Hizmetlerde verimlilik ve etkinlik oranı azalış mı artış mı göstermiştir?” sorusuna muhtarların %70,6’sı (36 kişi) artış gösterdiği, %29,4’ü (15 kişi) azalış gösterdiğini düşünmektedir. Hizmet yükünün artması hizmetlerin etkinliğini ve verimliliğini etkilememiştir.

“Yeni mahallelerin ilçe merkezine olan uzaklığı hizmetlerde verimliliği ve etkinliği etkilemekte midir?” sorusuna muhtarların %21,5’i (10 kişi) zaman yönünden sorun yaşandığını, sunulacak hizmet sürelerinin hizmet yükünün fazlalığı ve fiziki mesafe nedeniyle uzaması gibi sebeplerden dolayı, ilçe merkezine olan uzaklığın hizmetlerin verimliliğini etkilediğini; %78,5’i (41 kişi) ilçe merkezine olan uzaklığın hizmetlerin verimliliğini etkilemediğini belirtmektedir.

3.9. Vergilendirme

Kanun sonrası yapılan değişikliklerden biri de vergilendirme alanında olmuştur. Buna göre köy ve belde tüzel kişiliği kaldırılan köy ve beldelerden, 2023 yılı itibariyle “emlak vergisi” ve “çevre temizlik vergisi” alınmaya başlanacaktır.

“Kanunla gelen yeni vergiler hakkındaki görüşleriniz nelerdir?” sorusuna muhtarların %41,2’si (21 kişi), vergi ödemekle yükümlü oldukları için vergi alınmasını doğal olduğunu düşünürken, vergilerin oranlarının yüksek olacağını düşünmektedir, %58,8’i (20 kişi) yeni vergilerin alınmasını yanlış bulmaktadır. Muhtarlar, sunulan hizmetlerle alınan vergi oranları arasında orantısızlık olacağı, vergilerin yüksek olacağı, kırsal özellikleri olan yerleşim yerleri oldukları için vergi alınmasının yanlış bir karar olduğunu düşünmektedirler.

3.10. Kırsal Mahalle ve Kırsal Alan

“Mahallenizin kırsal mahalle özelliği taşıdığını düşünüyor musunuz?” sorusuna muhtarların %92’si (47 kişi) kırsal mahalle özelliği taşıdığı, %8’i (4 kişi) kırsal mahalle özelliği taşımadığı şeklinde cevap verirken, muhtarlar yeni mahallerin neredeyse tamamının kırsal mahalle özelliği taşıdığını düşünmektedirler.

“Cevabınız evet ise kırsal mahalle olmak için başvuruda buldunuz mu?” sorusuna muhtarların %62,7’si (32 kişi) başvuruda bulunduğunu, %29,5’i (15 kişi) başvuruda bulunmadığını, %7,8’i (4 kişi) kırsal mahalle özelliği taşımadığını düşündüğünü belirtmiştir. Yeni mahallerin kırsal mahalle özelliği taşıdığı ve kırsal mahalle olmak istediklerini belirtmişlerdir.

“Kırsal mahalle yönetmeliği hakkında bir bilgiye sahip misiniz?” sorusuna muhtarların %84’ü (43 kişi), vergilendirmede bazı indirim ve muafiyetler olacağı, kırsal mahalle veya kırsal alan yerlerin belediye tarafından belirleneceği gibi bilgilere sahip iken, %16’sı (8 kişi) bilgiye sahip olmadığını belirtmektedir.

“Kırsal mahalle olarak ilan edilen yerlerde emlak vergisi, imarla ilgili harçlar, içme ve sulama suları gibi konularda indirim ve muafiyetler uygulanacaktır. Bu konu hakkında bir bilginiz var mı?” sorusuna muhtarların

ATİK, Ezgi ve GENÇ, Fatma Neval - 6360 Sayılı Kanun'un Hizmet Verimliliğine Etkisi: Acıpayam (Denizli) Örneği %76,5'i (39 kişi) indirim ve muafiyetler konusunda bir bilgisi olduğunu, %23,5'i (12 kişi) indirim ve muafiyetler konusunda bir bilgisi olmadığını belirtmektedir.

3.11. Merkeziyetçilik ve Kanunun Değerlendirilmesi

“Kanunla büyükşehir belediyesinin yetkileri artırılmıştır. Bu durum yerel yönetimlerde merkeziyetçilik eğilimini arttırdığı yönünde eleştirilmektedir. Bu konu hakkında ne düşünüyorsunuz belirtir misiniz?” sorusuna %88'i (45 kişi) merkeziyetçiliğin arttığı, %12'si (6 kişi) artmadığını düşünmektedir.

“Kanun'un size göre eksiklikleri var mıdır?” sorusuna muhtarların %43'ü (22 kişi) eksiklikleri olduğu, %57'si (29 kişi) eksikliği olmadığını belirtmektedirler. Muhtarların tespit ettiği eksiklikler şunlardır: Belde belediyeleri kapatıldıktan sonra belde personeli Denizli İline ya da Acıpayam İlçesine göçler yaşandı. Bu durum önceden öngörülerek mahallelerin sosyo-ekonomik yapısına göre iş sahası oluşturularak mahalleye dönüştürülebilirdi. Hizmet yükünün fazlalığı nedeniyle yaşanan hizmet aksaklıklarının önüne geçmek amacıyla, mahallelere bir hizmet birimi ve bu birimden sorumlu bir personel görevlendirilmelidir. Referandum yapılarak halkın bu değişiklik hakkında kararı alınmalıydı. Orman köyü olan ve dağlık arazisi yüksek olan mahallerde güvenlik sorunları yaşanmaktadır. Bu tarz sorunların önüne geçmek amacıyla, koruma personeli görevlendirilmeli veya arazilerin korunması için muhtarlara cezai işlem yapma yetkisi verilmelidir.

4. ARAŞTIRMA BULGULARIN LİTERATÜR İLE İLİŞKİLENDİRİLMESİ

Çalışmanın bu bölümünde, Acıpayam'da muhtarlar ile yapılmış olan görüşmeler sonucunda elde edilen bulgular ile literatürde yer alan, alan araştırmasına dayalı benzer çalışmaların bulguları, belli başlıklar altında, benzerlikler ve farklılıkları açısından incelenerek ilişkilendirilmektedir. Bu çalışmada elde edilen bulgular ile literatürde yer alan çalışmalar ile büyük oranda benzerlik göstermektedir.

4.1. Kasaba ve Köylerin Mahalleye Dönüştürülmesi

Acıpayam'da muhtarlarla yapılan görüşmelerde tüzel kişiliğin kaldırılarak mahalleye dönüştürülmesinin doğru bir karar olduğunu ve mahalle olunca hizmet kalitesinin arttığı, büyükşehir olduktan sonra daha etkin ve verimli hizmet alındığı sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde Ekinci (2020), Hatay özelinde belde belediyesinden mahalleye dönüştürülen Denizciler, Karaağaç ve Harbiye Mahallelerinde vatandaşlar ile gerçekleştirmiş olduğu çalışmada vatandaşların büyükşehir olduktan sonra ilçe belediyesinin sunduğu hizmetlerin kanun öncesi belde belediyesinin sunulduğu hizmetlerden daha kaliteli olduğunu düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır.

Karataşlar (2019), Balıkesir özelinde yaptığı olduğu çalışmada belediye başkanları, belediye meclis üyeleri, daire başkanları, ilgili müdürler ve yöneticiler ile görüşmüştür. Görüşmeye katılan yöneticiler Kanunla belde belediyelerinin kapatılmasının bazı olumlu tarafları olduğunu sonucuna ulaşmıştır. Buna göre, belde belediyeleri nitelikli personel istihdam edemiyordu, kaynakları etkin dağıtamıyordu, altyapı yatırımları için yeterli bütçeleri yoktu.

Bu makalede muhtarların büyük bölümü tarafından köylerin ve beldelerin mahalleye dönüştürülmesi olumlu bir gelişme olarak değerlendirilse de bazı muhtarlar ekipman ve personel eksikliği yaşamaları, talep karşılığında hizmet almaları ve yetkilerinin olmaması nedeniyle bazı sorunlar yaşadıklarını belirtmiştir. Benzer şekilde Göküş ve Alptürkler (2016), Mersin'in Silifke İlçesi'nde köyden mahalleye dönüşen yerleşim yerlerinin muhtarlarıyla yaptıkları çalışmada şu sonuçlara ulaşmıştır; muhtarların bir kısmı bu değişiklikten memnun olduklarını bir kısmı ise memnun olmadıklarını belirtmişlerdir. Memnun olmadığını belirten muhtarlar köy iken gelire, personele, ekipman, binaya ve personele sahip olan muhtarlar öncesinden sahip oldukları ekonomik güç, otorite ve itibarı kaybetmeleri, iletişim sorunu yaşamaları, tüzel kişiliklerinin olmaması, öncesinde köyün ve belediyenin kaynaklarıyla yapılan hizmetleri belediyeden bekledikleri için memnun olmadıkları belirtirken, belediye yönetimleri ile iletişim sorunu yaşamadıklarını, doğrudan belediye başkanı olmasa da başka bir üst yöneticiye, birim amirine ulaşabildiklerini ve kanundan memnun olduklarını belirtmişlerdir. Çalışmada ayrıca etkin bir hizmet sunumunun, mahallelerin kent merkezine uzak olması, hizmet ölçeğinin büyük olması, BŞB ilçe belediyelerinin idari teşkilatlanmasının tam olarak gerçekleşmemesi nedeniyle amaçlananlara ulaşılamadığı belirtilmektedir.

Genç ve Korkın (2017), Aydın'da kapatılan Atça Belde Belediyesi üzerine gerçekleştirdikleri çalışmada, belediyelerin kapatılması kararı alınırken halkın görüşü alınması gerektiği, kapatılmanın yanlış olduğu sonucuna

ulaşmıştır. Bu kararın yanlış olduğunu düşünen katılımcılar; etkin, verimli, yeterli bir mali kaynağa sahip olmamalarının öne sürülerek belde belediyesinin kapatılması fikrine katılmamakta, aksine belediyelerin kapatılmadan önce daha verimli çalıştığını, ancak BŞB sistemi sonrası ilçe belediyesinden ve BŞB'den aldıkları hizmetlerin verimliliğinin, katılım ve temsil imkânlarının azaldığını, altyapı sorunlarının arttığını düşünmektedir.

Acıpayam'da görüşülen muhtarlar BŞB sisteminden memnun olmakla beraber, kanun çıkarılmadan önce görüşlerinin alınması gerektiğini, vergi ve su faturalarının yüksek geldiğini ve aidiyet sorunu yaşadıklarını belirtmektedirler. Benzer şekilde, Tekçe (2018), Aydın'da kanun sonrasında tüzel kişiliği kaldırılan 100 eski köy muhtarı ile gerçekleştirdiği görüşmelerde şu sonuçlara ulaşmıştır: .çalışmaya katılan muhtarlar belde belediyelerinin ve köylerin tüzel kişiliğinin kaldırılmasını, belediye sınırlarının il sınırına kadar genişletilmesinden; çevre ve emlak vergisi gibi vergilerin 5 yıl sonra alınacak olmasından, su faturalarından, imar işlemlerinin zorlaşacağından dolayı memnun olmadıklarını belirtmişlerdir. Çalışmada ulaşılan diğer sonuçlar, altyapı çalışmalarının tam olarak tamamlanmadığı, personelin eski köy ve beldelere yabancı olduğu, sunulan hizmetlerin maliyetinin arttığı, merkezileşmenin arttığı, aidiyet sorunu yaşandığı ve kanun öncesi sisteme dönmek istenildiğidir.

Gezgüç vd. (2015), Muğla'nın Menteşe İlçesi'nde köyden mahalleye dönüşen Salihpaşalar ve Akkaya belde belediyesi ile mahalleye dönüşen Yerkesik ve Bayır Mahallelerinde yaşayan halk ve muhtarlar ile yaptıkları görüşmeler sonucunda; Muğla'nın büyükşehir olmasının uygun olmadığı, BŞB sonrası beklentilerin karşılamadığı, ulaşım hizmeti, su faturalarındaki ve ilave eklenen vergilerden olumsuz etkilendiklerini ve altyapı hizmetlerinin, toplu taşıma hizmetlerinin, otopark ve imar izni ve çevre düzenlemesinin yetersiz olduğu sonucuna ulaşmaktadır.

4.2. Hizmet Sunumunda Etkinlik ve Verimlilik

Acıpayam özelindeki bu çalışmada muhtarlara göre hizmetlerde etkinlik ve verimliliğin arttığı, belediyeler tarafından sunulan hizmetlerin etkin ve verimli olduğu, hizmet yükünün artmasına rağmen hizmetlerin etkinlik ve verimliliğinde olumsuz bir etkilenme olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Muhtarlar, mahalle olmalarıyla beraber, köy iken almakta zorluk yaşadıkları hizmetleri ve yatırımları daha hızlı ve verimli aldıklarını, hizmetlerin daha etkin sunulduğunu belirtmektedirler.

Benzer şekilde Akyol (2018), Balıkesir'in 12 ilçesinde yaptığı çalışmada, köyden mahalleye dönüşen yerleşim yerlerinde yaşayan vatandaşların beldelerde ve ilçelerde yaşayanlara göre hizmetlerin daha kaliteli yerine getirildiği algısına sahip oldukları sonucuna ulaşmıştır. Bu sonucun gerekçeleri; yıllardır çeşitli hizmetlerden yoksun kalan köylü vatandaşların, büyükşehir olunmasıyla kanalizasyon, yol, su, gibi hizmetleri almaya başladıklarını, bu hizmetler istenilen düzeyde olmasa da geçmişe kıyasla daha olumlu olarak değerlendirildiği şeklinde belirtilmektedir.

Bu makalede muhtarlar, BŞB ile kısıtlı bütçe nedeniyle yapılamayan, büyük ölçekli yatırımların yapılmaya başlandığını belirtmektedir. Benzer şekilde, Uzun (2021), Kayseri, Erzurum, Samsun, Mardin, Tekirdağ, İzmir, Adana Şanlıurfa'da vali, büyükşehir belediye başkanı, kaymakam, ilçe belediye başkanları ile gerçekleştirmiş olduğu görüşmede şu sonuçları tespit etmektedir; Kanunla belediyelerinin mevcut kaynaklarında artış meydana gelmiştir, büyükşehir belediyelerinin kaynakları artmış ve etkin hizmet sunabilme imkânı sağlanmış, parçalı yapının ortadan kalkmasıyla, büyükşehir belediyeleri, ulaşım, çevre gibi sorunların çözümünde daha etkili rol oynamaya başlamıştır.

Yalnızoğlu (2017), Kocaeli Belediyesinde görev yapan 5 belediye yöneticisi ve 10 mahalle muhtarı ile mülakat yöntemiyle gerçekleştirmiş olduğu çalışmada, muhtarların büyükşehir belediyesinin hizmet sunumundan memnun olduklarını, özellikle temel hizmetlerde artış olduğunu, büyük finansman gerektiren projelerin karşılaması bakımından kalkınmayı hızlandırdığı ve profesyonelliği sağlayarak hizmetlerde etkinlik ve verimliliğin arttığını belirtmişlerdir.

Kanunun amaçlarından birisi hizmet maliyetlerini azaltmak olmakla beraber Acıpayam'da muhtarlar, mahalle olunca hizmetlerin maliyetlerinin arttığını belirtmektedirler. Benzer şekilde, Çelikyay (2017), Bursa özelinde yapmış olduğu çalışmada, BŞB açısından hizmet maliyetlerinin arttığını ancak bunun hizmet sunumuna olumsuz etki yapmadığı, farklı kurumlar ile yapılan iş birliği, kaynak artırma yoluyla bunun aşılmasına çalışıldığını; BŞB tarafından il genelinde bütüncül olarak sunulan hizmetlerde belli bir kalite ve standartlara ulaşıldığını ifade edilmiştir.

ATİK, Ezgi ve GENÇ, Fatma Neval - 6360 Sayılı Kanun'un Hizmet Verimliliğine Etkisi: Acıpayam (Denizli) Örneği Dağlı'nın (2018), Kocaeli'de görev yapan, 220 muhtar, 692 temsilci ve yönetici, Sakarya'da 655 muhtar, 228 temsilci ve yönetici olmak üzere toplamda 1585 kişi ile görüşmeye dayalı çalışmasına katılanlar, yeni sistemde belediyelerin hizmet sunum performansını genel anlamda iyi olarak değerlendirmekte; bununla beraber Kanunun genel anlamda etkinlik, verimlilik ve kalite düzeyinde iyi uygulamaları ortaya çıkardığını düşünmektedirler.

Acıpayam özelinde muhtarlar BŞB olduktan sonra mezarlıklar, çöplerin toplanması, park ve bahçe temizliği, altyapı çalışmalarından memnun olduklarını belirtmektedirler. Benzer şekilde Keysan (2017), Denizli'de belde belediyesinden dönüşen 24 mahallede yaşayanlarla yaptığı ankete dayalı çalışmasında mezarlık, itfaiye, çöp toplama hizmetlerinden, içme suyu hatlarından memnuniyet; kanalizasyon, imar hizmetleri, park ve bahçe hizmetlerinden memnuniyetsizlik duyulduğunu ortaya koymaktadır.

Bilir (2015), Aydın'da mevcut ilçe belediye başkanları, tüzel kişiliği kaldırılan belde ve köylerin muhtarlarından oluşan 16 yerel yönetici ile görüşmüş; altyapı, itfaiye hizmetleri, su, kanalizasyon ve diğer hizmetlerde yetki çatışması sorunları yaşandığı, hizmetlerin tek elden yürütülmesiyle daha etkin ve verimli hizmet sunulacağı, sınırların genişletilmesi sonucunda mesafe uzadıkça hizmet yükünün artacağı sonuçlarına ulaşmıştır. Şahin (2019), Tekirdağ'da 55 muhtarla yaptığı görüşmeye dayalı çalışmasında köylerin mahalleye dönüştürülmesi sonucunda köylerin daha iyi hizmet aldığı, hizmetlerde verimliliğin arttığı, herhangi bir aksaklık yaşanmadığı, su, yol, kanalizasyon, çöp sorunu olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

4.3. Personel ve Ekipman

Acıpayam özelindeki bu çalışmada, muhtarların hizmetleri yerine getirilirken personel ve ekipman açısından bir sorun yaşanmadığı sonucuna ulaşılmış iken belde belediyesinden köye dönüşen yerlerin muhtarlarından 13'ü personel ve ekipmanın tasfiye edilmesi ve devredilmesinin yanlış olduğunu, il ve ilçe merkezine uzaklık nedeniyle hizmetlerden alınan verimliliğin düştüğünü ve hizmet taleplerinin mahalle sayısının fazla olması sebebiyle gecikmeli olarak yerine getirildiğini belirtmektedirler. Muhtarlar, personel ve ekipman açısından özellikle zaman yönünden ve ekiplerin kırsala yabancı olmasından kaynaklanan sorunlar olduğunu da belirtmektedirler.

Benzer şekilde; Yılmaz (2019), Edremit Belediyesi'nde (Balıkesir) görev yapan yöneticilerle yaptığı çalışmada sorumluluk sahasının Balıkesir BŞB tarafından tek olarak belirlenmesi, personel sayısının yetersizliği, kırsal alan sayısının fazlalığı, siyasi farklılıklar, BŞB ile bazen hizmet üretme konusunda sıkıntılar yaşanması, aynı işi eskiye göre daha az personelle yapmanın zorlukları; kırsal ve kentsel alanlarda çalışan personelin niteliklerinin farklı olması gibi sorunlara işaret etmektedir.

Karataşlar (2019), Balıkesir'de belediye başkanları, belediye meclis üyeleri, daire başkanları, ilgili müdürlerle görüşme yöntemiyle yaptığı çalışmada yöneticilerin Balıkesir'in büyükşehir olmasıyla hizmet sunum maliyetlerinin arttığını ve personelin ilçelere hizmet götürmede çok fazla gel-git yaptığını, personelin mesai saatinin bir kısmının yolda geçtiğini ve bunun insan kaynağı kullanımını açısından verimli olmadığını belirtmektedir.

Hanikoğlu ve Negiz (2023), 6360 sayılı yasa sonrası Balıkesir Ayvalık ilçesinde gerçekleştirdikleri çalışmada, köy idarelerinin ortadan kalkmasından dolayı hizmetlerin büyükşehir tarafından yerine getirildiğini ve temel hizmetlerin zamanında karşılanmaması, ulaşım ve sağlık hizmetlerinde eksiklikler, itfaiye aracı ve gerekli ekipman olmayışı gibi sorunların gözlemlendiği belirtmektedir. Büyükşehir belediyesinin görev alanının genişlemesi sonucunda hizmet maliyetlerinin artmasına yol açarken; personel yetersizliği ve hizmetlerin aksaması gibi sorunlar, belediyelerin kırsal alanlara hizmet sunumunda güçlüklerle yol açtığı sonucuna ulaşmıştır.

4.4. Aidiyet

Acıpayam özelindeki bu çalışmada muhtarlar kendilerini hâlâ "köylü" veya "beldeli" olarak gördüklerini, köy veya beldelerinin isimlerinin mahalle olarak değiştirilmesinin yanlış olduğunu, adres ve aidiyet sorunu yaşadıklarını, köylerinin bir mahalleye dönüşmesiyle merkezdeki mahallelerle aynı imkânlara sahip olmadıklarını belirtmektedirler.

Özeren (2022), Konya’da (*Çeltik, Beyşehir, Selçuklu, Ereğli, Kulu İlçelerinin Alhan, Yaraşlı, Çaltı, Çeltik, Torunlar, Ağılönü köyleri*) yaptığı çalışmada yeni mahallelerde kentlilik bilincinin çok düşük seviyelerde olduğunu, mahallelilerin hâlâ kırsal bir bilinç taşıdığı sonucuna ulaşmıştır.

Aydın (2018), Manisa’da muhtarlarla görüşmeye dayalı çalışmasının sonucunda kanun sonrasında kentli ve köylü kavramlarında anlam karmaşası olduğunu, mahallede yaşıyor olmalarından dolayı kentli olarak değerlendirdiklerini, bazı mahalle muhtarlarının kendini ve yeri tanımlarken köy ve köylü kavramlarını kullanmasının kimlik karmaşasına neden olduğu sonuçlarına ulaşmıştır.

Tekçe (2018), Aydın’da yaptığı çalışmada, muhtarların köylerin tüzel kişiliklerine son verilmesine rağmen kendilerini şehirli olmaktan çok hâlâ köylü olarak hissettiklerini belirtmektedir. Diğer çalışmalardan farklı olarak; Şahin (2019), Tekirdağ’da köyden mahalleye dönüşen yerleşimlerde hizmetlerin verimliliğini ve uyumluluğunu araştırdığı çalışmada köylülerin isimlerinin mahalle olarak değiştirilmesini olumlu karşıladıkları, köylerin bir mahalleye dönüşmesiyle bir mahallenin sahip olacağı tüm imkânlarla sahip olduğunu belirtirken, aidiyet sorunu yaşadıkları sonucuna ulaşmıştır.

Aydın ve Negiz (2019), Manisa ili Köprübaşı ve Selendi ilçelerinde eski köy/yeni mahalle olarak seçilen dörder köy örneğinde vatandaşın yönetimden ve sunulan hizmetlerden memnuniyetinin ölçülmesi amacıyla anket yoluyla gerçekleştirdikleri çalışmaları neticesinde, katılımcılar mevcut dönüşüm ile “mahalle” statüsüne geçişe dair hayatlarına olumlu katkılar sağladığını (katılımcıların %45’i) ama önceki statülerinden ve yaşamlarından da memnun olduklarını, yerleşimlerinin köy olarak kalmasını istediklerini ifade etmeleriyle ortaya koymuşlardır (katılımcıların %52’si). Yine aynı çalışmada Yaşananlarla ilişkili olumlu-olumsuz kanaatler ve pratikler edinilmiş olsa da; katılımcıların büyük bir yüzdesi (%89) kendilerini kentin bir parçası olarak görmediklerini ifade etmişlerdir.

4.5. Alt Yapı Hizmetleri ve İmar Planlama Hizmetleri

Acıpayam’da muhtarlar altyapı hizmetlerinin tam olarak tamamlanmadığı, altyapı çalışmalarının devam ettiği, imar planlama bütünlüğünün sağlanmadığı, inşaat işlerinin zorlaştığını birçok prosedürle uğraştıklarını ilçeye ve ile olan uzaklık nedeniyle hizmetlerin gecikmeli olarak yerine getirildiğini belirtmişlerdir. Çavuşoğlu ve Lamba (2020), Antalya’da yaptıkları çalışmada, muhtarların imar planlamalarının olmaması sebebiyle tarım ve hayvancılık faaliyetlerini yapmakta büyük sıkıntılar yaşadıklarını ve BŞB’den bu konu hizmet beklediklerini belirtmektedirler. Ayrıca muhtarlar kanun öncesinde köylerde ikamet edenlerin az bir bedelle ahır, bahçe evi vb. inşaatları yapabilirken kanun sonrasında inşaat işlerinin zorlaştığını belirtmektedirler.

Acar ve Koç (2016), Fethiye İlçesi’nde tüzel kişiliği kaldırılarak mahalle olan, bir kısmı ilçe merkezine 20 km’den fazla mesafede bulunan 20 köy ve 6 belde belediyesinde yaptıkları çalışmada altyapı hizmetlerinin, ilçe ve BŞB ve ilgili kurumlar arasında dağıtılmış olmasına rağmen, kurumların yabancı olduklarını ve bu sebepten dolayı hizmetlerde aksamalar olduğunu belirtmektedirler.

Yılmaz (2018), 6360 sayılı yasa ile Ordu’nun Kabadüz İlçesinde tüzel kişiliği kaldırılan köylerin, muhtarlarıyla yaptığı görüşmede, köylerin mahalleye dönüşmesiyle hizmetler, özellikle altyapı hizmetleri açısından olumlu sonuçlar oluşturacağı, belde belediyelerinin ve köylerin tüzel kişiliklerinin kaldırılmasıyla, kentsel mahallelerde tamamlanmış olan yol, içme suyu, kanalizasyon katı atık gibi hizmetlerin kırsal mahallerde çok düşük seviyelerde kaldığı ya da hiç yapılmadığı sonucuna ulaşmıştır.

4.6. Vergiler

Acıpayam’da muhtarlar, kanun sonrasında vergi oranlarının çok yüksek olacağını düşünmekte, alınan vergilerin ve ücretlendirmelerin (su faturası, harçlar) kırsal kesimin sosyo-ekonomik yapısına göre düzenlenmesi, indirim ve muafiyetler uygulanması gerektiğini belirtmektedirler.

Bahadır (2017), Trabzon’un Vakıfkebir İlçesinde köyden mahalleye dönüşen yerleşim yerlerindeki 40 muhtarla görüşmeye dayalı çalışmada 5 yıl sonra kırsalda yaşayanlara emlak vergisi, su ücreti, çevre temizlik vergisi gibi yükümlülükler getirilecek olup bu yükümlülüklerin ekonomik açıdan ciddi etkiler oluşturacağı ve kırsalda yaşamının cazibesini azaltacağını belirtmektedir.

Çavuşoğlu (2019), Antalya’da mahalle muhtarları ile yaptığı ankette, emlak vergisi, çevre ve temizlik vergisi, harç ve katılım payları ödemek zorunda kalacak olmaları nedeniyle ekonomik olarak açıkça sıkıntıya düşüleceği, her ne kadar muafiyet süresi uzatılmış olsa da bu vergileri ödemek zorunda kalmanın mahalle

ATİK, Ezgi ve GENÇ, Fatma Neval - 6360 Sayılı Kanun'un Hizmet Verimliliğine Etkisi: Acıpayam (Denizli) Örneği muhtarını mahalle sakinlerini sıkıntıya sokacağını ve bu konudaki muafiyetin sürekli hale getirilmesi için çalışmaların yapılması gerektiğini belirtmektedirler.

Çukurçayır vd. (2014), Denizli ilinde gerçekleştirdikleri çalışmada, köylülerin çeşitli vergilere tabi olacaklarından dolayı kaygılı olduklarını ve kanun ile tanımlanan 5 yıllık yasal süre dolduktan sonra ve daha sonraki dönemlerde konuyla alakalı yeni politikaların gerçekleşeceği beklentisinde oldukları sonucunu elde etmişlerdir.

4.7. İl Özel İdaresi ve Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıklarının Karşılaştırılması

Acıpayam'da muhtarlar YİKOB'dan daha çok hizmet aldıklarını İl Özel İdaresinden hizmet alırken bürokrasiye takıldıklarını, siyasi uyumsuzluklar yaşadıklarını ve aldıkları hizmetlerin önceki sistemden daha etkin ve verimli olduğunu, yapılan yatırımların arttığını belirtmektedirler. Atlı (2019), çalışmasında Konya'nın Meram İlçesi'nde belediye personeli ve muhtarların YİKOB hakkında fazla bilgi sahibi olmamakla beraber, İl Özel İdareleri yerine kurulduklarını bildiklerini belirtmişlerdir.

Kantar (2019), Manisa'da yaptığı çalışmaya göre YİKOB'un avantajları; İl Genel Meclisinin seçimle oluşmasına rağmen, YİKOB'ların atama ile oluşturulması, öncesinde merkezi yönetimle yereldeki İl Özel İdareleri aynı dili konuşuyorsa, aynı partiye mensup ise hizmet noktasında daha hızlı hareket edildiğini, YİKOB'lar da ise kamu bürokrasinin sınırlı olması, erkler hiyerarşisine ve mevzuata göre hareket ettiği için siyasi çıkarların oluşmayacağı şeklinde belirtmektedir.

Karataşlar (2019), Balıkesir'de yaptığı çalışmada yöneticilerin İl Özel İdarelerinde sorunların hızlı çözülmediğini, yasayla birlikte hızlı çözülmeye başlandığını, İl Özel İdarelerinin hizmetlerin karşılanmasında yetersiz kaldığını ve İl Özel İdarelerinin kaldırılmasının doğru bir karar olduğunu düşündüklerini belirtmektedirler. Yetkililer, uygulamanın dezavantajlarını; İl Özel İdarelerin daha etkili çalışması, YİKOB'ların yatırım yapma yetkilerinin ortadan kalktığını ve bakanlıklar adına yatırım yapabildiklerini, YİKOB'ların İl Özel İdareden doğan boşluğu dolduramadığını, YİKOB'ların yerel bir kurumdan çok merkezi kurum olması, aktif personelinin olmaması şeklinde sıralamaktadır.

Acıpayam'da muhtarlar İl Özel İdarelerinin kapatılarak, YİKOB'ların kurulmasından memnun olduklarını belirtmek beraber, İl Özel İdarelerinin kırsalın yapısını daha iyi tanıdığını YİKOB'ların kırsala yabancı olduğunu, personel ve ekipman eksikliği nedeniyle hizmetlerin gecikmeli olarak sunulduğunu belirtmektedirler. Pektaş (2019), büyükşehir belediyelerinin kentsel hizmetler alanında tecrübeli olduğunu, kırsala hizmet götürme konusunda yeterince bilgi birikimine sahip olmadıklarını ve henüz kırsal alan hizmetlerinde İl Özel İdareleri kadar etkili olmadıklarını belirtmektedir. YİKOB'lara tüzel kişilik verilmesinin İl Özel İdareden doğan boşluğu doldurmak için önemli olsa da YİKOB'ların mevcut kurumsal, yönetici yapılarıyla henüz etkili bir işleyişe sahip olmadıklarını belirtmektedir.

Arslan (2021), Eskişehir'in Çifteler İlçesinde köyden mahalleye dönüştürülen yerlerde muhtarlarla gerçekleştirdikleri çalışmada, YİKOB'ların İl Özel İdareleri ve Köylere Hizmet Götürme Birliklerinin vermiş olduğu gibi yerinde ve zamanında hizmet veremediği belirtilmektedir. Genç ve Aygül (2022), Aydın'da YİKOB müdürlüklerinde görev yapan yöneticiler ile yaptıkları görüşmeye dayalı çalışmada YİKOB'ların etkin çalıştıkları, özel bütçeye ve tüzel kişiliğe sahip olmalarının bir avantaj olarak görüldüğü sonuçlarına ulaşmıştır.

Çalışmada, YİKOB'ait bir ayrı bir kuruluş kanunu çıkarılması, mevzuatın yeniden düzenlenmesi gerektiği, YİKOB'un kurumsal kimliği konusunda belirsizliğin giderilmesi ve örgütsel etkinliği arttırmak için yeni birimler kurulması gerektiğini belirtmektedirler.

4.8. Merkeziyetçilik

Acıpayam'da muhtarlar kanunla merkeziyetçiliğin arttığını ve bu artışın muhtarlar tarafından, BŞB'nin yatırım gücünün fazla olması nedeniyle hizmet almak için ilçe belediyesine başvurmalarına rağmen BŞB tarafından çok daha büyük yatırımlı hizmetleri aldıklarını, hizmet kalitesinin arttığını düşünmektedirler. Benzer şekilde

Atlı'nın (2019), Konya'nın Meram İlçesinde gerçekleştirdiği çalışmaya göre, hem ilçe muhtarlarının hem de belediye personelinin büyük bir kısmı Kanunla merkeziyetçiliğinin arttığını düşünmektedirler. Erat (2016), kanunla yerele en yakın birimler olan köylerin kaldırılmasının merkezileşme eğilimini artırdığı, yasanın köyler üzerindeki etkilerinin zamanla daha iyi anlaşılacağı sonucuna ulaşmıştır.

Yılmaz (2019), Balıkesir BŞB yöneticileriyle yaptığı görüşmeye dayalı çalışmasında yasanın olumlu anlamda merkeziyetçiliği arttırdığını ifade etmektedir. Büyükşehir belediye sistemi ile yerelde örgütlenme ve yerel sorunlara birlikte çözüm üretme anlayışının geliştiğini belirtmektedir. Biricikoğlu ve Yalınzoğlu (2018), Kocaeli özelinde gerçekleştirdikleri çalışmalarında BŞB düzenlemesinin ilçe belediyelerini, hizmette yerellik açısından zayıflatan sonuçlar sahip olduğunu belirtmektedirler.

5. SONUÇ

Büyükşehir belediyeleri alanında yapılan son ve köklü değişiklik 6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'dur. Bu kanunla yerel yönetimlerin yapılarında köklü değişimler yaşanmıştır.

Bu makalede; kanun öncesi ve kanun sonrası yaşanan değişimlerin, Denizli İli Acıpayam İlçesindeki mahalle muhtarları özelinde, muhtarların gözünden nasıl yorumladığı tespit edilmiştir. Muhtarlar ile yapılan görüşmelerden elde edilen sonuçlar şu şekildedir;

- Muhtarların tüzel kişiliklerinin kaldırılarak mahalleye dönüştürülme kararından genel olarak memnundur.
- Köy ve belde iken almakta zorluk yaşadıkları hizmetleri ve yatırımları daha hızlı ve verimli aldıklarını, sunulan hizmetlerin daha etkin sunulduğunu, mezarlık hizmetlerinden, çöplerin toplanmasından, park ve bahçe temizliği, altyapı çalışmalarından memnun olduklarını, bütçe kısıtı nedeniyle yapılamayan yatırımların yapıldığını ve yapılmaya devam ettiğini belirtmektedirler.
- İlçenin coğrafi yapısının dağlık ve ormanlık olması, bazı hizmetlerin sunulmasında bazı dönemlerde gecikmeler yaşanması, özellikle beldeden mahalleye dönüşen yerleşim alanlarının muhtarları, mahalle olunca ekipman ve personel eksikliği yaşamalarından kaynaklı mahalleye dönüştürme kararını yanlış bulmaktadırlar.
- Köy ve beldelerin tüzel kişiliklerinin kaldırılmasının hizmet sunumunun kalitesi açısından olumlu yansımaları olduğu, kanun öncesi nüfus, kısıtlı bütçe, bürokratik aksaklıklar gibi sebepler ile kısıtlı hizmet alan köylerin büyükşehir belediye sistemi ile kamu hizmetlerine daha hızlı ve etkin ulaşabildiği söylenebilir.
- Mahalle olunca altyapı bütünlüğünün ve imar planlama bütünlüğünün sağlanmadığı ve çözülmeyen veya çözümü devam eden sorunların başında altyapı ve imar sorunları olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Kanunun amaçlarından biri hizmet maliyetlerini azaltmak olmakla beraber muhtarlar, mahalle olunca hizmetlerin maliyetlerinin arttığını belirtmektedirler.
- Mahalle olduktan sonra kanalizasyon, su faturalarının toplanması, yol çalışmaları, içme suyu (temizliği ve bakımı), çöp toplama ve bertaraf edilmesi ile bütçe gibi birçok önemli sorunlar çözülmüştür. Ancak mahalle olduktan sonra en çok zabıta hizmetlerinde sorun yaşandığı ve bu sorunu çözüme kavuşturmadığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Muhtarlar, İl Özel İdarelerinin kapatılarak yerlerine YİKOB'un, kurulmasının, bürokrasi ve bütçe eksikliği sorunu yaşamamalarından dolayı doğru bulmakla beraber YİKOB' un kırsala yabancı olduğunu ve YİKOB hakkında çok az bilgiye sahip olduklarını belirtmektedirler.
- Çok az muhtar mesafe nedeniyle hizmet sunumunda aksamalar yaşandığını belirtirken birçok muhtar hizmet kalitesinin düşmediğini belirtmektedir.
- Muafiyet süresi uzatılmış olsa bile muhtarlar vergilendirme konusunda endişelidir. Vergi oranlarının yüksek olacağını düşünmekle beraber alınacak olan vergilerin karşılığında kaliteli bir hizmet almak istediklerini ve bu indirim ve muafiyetlerin kırsal özellikleri göz önüne alınarak uygulanması gerektiğini belirtmektedirler.
- Muhtarlar kendilerini hâlâ köylü veya beldeli olarak gördüklerini, köy veya beldelerinin isimlerinin mahalle olarak değiştirilmesinin yanlış olduğunu, adres sorunları yaşadıklarını belirtmektedirler.
- Kanun sonrası tarım ve hayvancılık alanında çok az bir etkilenme yaşanmıştır. Yaşanan etkilenme koruma ve imar kaynaklı yaşanan sorunlardan dolayı olumsuz yöndedir.

- Muhtarlar, yeni mahallelerinin kırsal mahalle özelliği taşıdıklarını düşünmekte ve çoğunluğu kırsal mahalle olmak için başvuruda bulunmuştur. Bu açıdan Acıpayam'da kırsal yapının devam ettiği söylenebilir.
- Alan araştırmasından ulaşılan bir diğer sonuç yerinden yönetim ilkesinden çok merkezîyetçiliğin artış gösterdiği'dir.

Çalışmada elde edilen sonuçlar değerlendirildiğinde;

- Kanun yaklaşık on yıldır uygulanmakla beraber Acıpayam özelinde tam olarak amaçlarına ulaşmadığı,
- Köy ve beldelerin hizmet sunumu açısından memnun olmakla beraber vergilendirme konusunda endişeli oldukları,
- Yeni kurulan kurumlar (YİKOB) hakkında ve son yapılan düzenlemeler hakkında yeterli bir bilgileri olmadığı,
- Bütün mahallere aynı hizmetin tam olarak sunulmadığı, personel ve ekipman yetersizliği ve fiziki mesafe nedeniyle hizmet sunumunda gecikmeler ve aksaklıklar yaşandığı,
- Kır yapısının devam ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

Elde edilen sonuçlar değerlendirildiğinde, kanunun tam olarak uygulanamadığı, büyükşehir sisteminin iyileştirilmesi gereken tarafları olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Acıpayam özelinde, eski köy ve beldeler- yeni mahallelerde görev yapan muhtarların BŞB sisteminden genel hatlarıyla memnun oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Görüşmeler sonucunda ortaya çıkan tabloda, bölgede yaşanan aksaklıkları çözmek amacıyla bazı öneriler geliştirilmiştir. Bu öneriler ilçe özelinde ve genel öneriler olarak gruplandırılmıştır.

İlçe özelinde yer alan öneriler şu şekildedir;

- Kentlere olan göç hareketini azaltmak ve kırsala ait sosyolojik özellikleri korumak amacıyla, yeni mahallelere, mahallelerin sosyo-ekonomik yapısına göre iş kolları açılmalıdır veya var olan iş faaliyetlerini destekleyici projeler gerçekleştirilmelidir.
- Hizmetlerde yaşanan aksaklıkların önüne geçmek amacıyla, BŞB tarafından hizmet birimleri kurulmalıdır.
- Hizmet birimlerinde çalışacak olan personel gerekli vasıfları taşıması şartı ile belediye tarafından bölgede yaşayan kişilerden seçilmelidir. Bu seçim sonucunda sunulan hizmetlerin maliyetleri azalır ve bölgede istihdam sağlanır.
- Koruma sorununun önlenmesi amacıyla orman köyü olan ve dağlık arazisi yüksek olan mahallelere koruyucu ya da bekçi gibi bir personel görevlendirilmeli veya arazilerin korunması için muhtarlara cezai işlem yapma yetkisi verilmelidir.
- Kırsal mahalle olan ve kırsal alan yönetmeliği halka daha ayrıntılı anlatılmalıdır.

Kanunla ilgili genel öneriler ise şu şekildedir;

- Köy ve beldeden mahalleye dönüşen yerleşim yerlerinde görev yapan muhtarlara yapılan düzenlemeler veya uygulanacak düzenlemeler hakkında bilgilendirici toplantılar düzenlenmelidir.
- Kitap ve broşür şeklinde bilgilendirici metinler ile daha bilgili bir yönetici olmaları sağlanabilir.
- Yapılan ve yapılacak olan kanuni düzenlemeler hakkında, düzenlemenin yapılacağı bölge halkının görüşlerine danışılmalıdır.
- Optimal ölçekte hizmet sunulmasını sağlamak amacıyla personel ve ekipman sayısında artış yapılmalıdır.
- Özellikle kırsal bölgelerde görev yapacak olan personele bölge hakkında bilgi verilmelidir.
- Kanun kırsal alan düzenlemesi, vergilendirme, imar ve planlama yetkileri konusunda ortaya çıkan eksikliklerin giderilmesi için iyileştirilmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- ACAR, Osman Kürşat ve KOÇ, Mesut (2016), “6360 sayılı Kanun ile Birlikte Mahalleye Dönüşen Belde Mahalle Muhtarlıkları ve Köy Muhtarlıklarının Yeni Durumu; Fethiye İlçesi Üzerinden Bir Değerlendirme”, **Kamu Yönetimi Sempozyumu KAYSEM’10 Bildiriler Kitabı**, 5-7 Mayıs 2016, İzmir, ss.177-191.
- AKÇA, Şengül (2006), “Türkiye’de İlçe Yönetiminin İdari Sorunları: Acıpayam, Serinhisar ve Buldan Örnekleri”, **Yüksek Lisans Tezi**, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- AKYOL, İbrahim Tanju (2018), “Türkiye’de Metropoliten Yönetim: 6360 Sayılı Kanun Bağlamında Balıkesir İlinde Algılanan Hizmet Kalitesi Üzerine Bir Araştırma”, **Doktora Tezi**, Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- ARSLAN, Mehmet Uğur (2021), “6360 Sayılı Kanun’a Göre Köylerin Mahalleye Dönüşümü: Eskişehir Çifteler İlçesi Örneği”, **Yüksek Lisans Tezi**, Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- ATLI, Ayşen (2019), “6360 Sayılı Yasanın Yerel Yönetimler Üzerindeki Ekonomik Etkileri: Meram Belediyesi Örneği”, **Yüksek Lisans Tezi**, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- AYDIN, Fatma (2018), “6360 Sayılı Kanun Kapsamında Mahalleye Dönüşen Köyler: Yapısal ve İşlevsel Açından Bir İnceleme (Manisa Örneği)”, **Yüksek Lisans Tezi**, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- AYDIN, Fatma ve NEGİZ, Nilüfer (2019), “Mahalleye Dönüşen Köyler Üzerine Bir İnceleme”, **Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, S.11(30), ss.730-745.
- BAHADIR, Gökçen (2017), “6360 Sayılı Büyükşehir Yasası’nın Muhtarlıklar Üzerine Sosyo-Ekonomik Etkileri Vakıfkebir/ Trabzon Örneği”, **Yüksek Lisans Tezi**, Avrasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- BİLİR, Kadriye (2015), “6360 Sayılı Kanun’a Göre Türkiye’de Mali Paylaşım Açısından Yerel Yönetimler”, **Yüksek Lisans Tezi**, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- BİRİCİKOĞLU, Hale ve YALNIZOĞLU, Yasemin (2018), “6360 Sayılı Kanun’un Etkinlik ve Verimlilik ile Hizmette Yerellik İlkeleri Açısından Değerlendirilmesi: Kocaali İlçesinde Yapılan Bir Alan Araştırması”, **Yönetim Bilimleri Dergisi**, S.32, ss.255-284.
- ÇAVUŞOĞLU, Aykut (2019), “6360 Sayılı Kanun’un Kırsal Alan Yönetimine Etkisi: Antalya İli Örneği”, **Yüksek Lisans Tezi**, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur.
- ÇAVUŞOĞLU, Aykut ve LAMBA, Mustafa (2020), “6360 Sayılı Kanun’un Mahalleye Dönüşen Birimler Üzerine Etkisi: Antalya İli Örneği”, **Bartın Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, S.21, ss.123-148.
- ÇELİKİYAY HAMZA, Hicran (2017), “Türkiye’de İl Ölçeğinde Büyükşehir Uygulamasının Analizi: Bursa Örneği”, **Doktora Tezi**, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- ÇUKURÇAYIR, Mehmet Akif, NEGİZ, Nilüfer ve YEMEN, Aysun (2014), “6360 Sayılı Kanun’un Uygulamasında Köy(lü) Mü Mahalle(li) Mi?: Katıl(a)mayanlar Açısından Bir Değerlendirme”, **XI. Uluslararası Kamu Yönetimi Forumu (KAYFOR) Bildiriler Kitabı**, TODAİE Yayını, Ankara, ss.211-230.
- DAĞLI, Zülkif (2018), “6360 Sayılı Yasanın Getirdiği Genişletilmiş Büyükşehir Modeli ile Yerel Kamusal Hizmetlerin İl Sınırına Kadar Genişletilmesinin Etkileri: Kocaeli ve Sakarya Örneği”, **Doktora Tezi**, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- DENİZLİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ (2022), “Tarihçe”, **Denizli Büyükşehir Belediyesi Kurumsal Web Sayfası** (E-Doküman), <https://denizli.bel.tr./Default.aspx?k=tarihce> (Erişim Tarihi: 04.09.2022).
- EKİNCİ, Emre (2020), “6360 Sayılı Kanun’un Temsil Hizmet Kalitesi Yönünden Kapatılan Belde Belediyelerine Etkisi ve Vatandaşın Algısı: Hatay Örneği”, **Doktora Tezi**, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.

- ERAT, Veysel (2016), “Mahalle Birimi Olarak Köyler ve 6360 Sayılı Yasanın Etkileri”, **BEU Akademik İzdüşüm Dergisi**, S.1, ss.87-98.
- GENÇ, Fatma Neval ve AYGÜL, Ali (2022), “Yöneticilerin Bakış Açısından Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıkları: Aydın Örneği”, **Medeniyet Araştırmaları Dergisi**, S.2, ss.1-13.
- GENÇ, Fatma Neval ve DAŞCI, Seyfettin (2016), “6360 Sayılı Kanun'un Kamu Hizmetlerinin Sunumuna Etkisi: Balıkesir Büyükşehir Belediyesi Örneği”, **Journal of Social and Humanities Sciences Research**, S.7, ss.178-196.
- GENÇ, Fatma Neval ve KORKIN, Erhan (2017), “6360 Sayılı Kanun'la Tüzel Kişiliği Kaldırılan Belde Belediyelerinde Halkın Uygulamaya İlişkin Algısı: Atça (Sultanhisar-Aydın) Örneği”, **KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi**, S.44, ss.84-95.
- GEZGÜÇ, Gözde, ALDEMİR, Müşerref ve UZUN, Turgay (2015), “6360 Sayılı Kanun ve Muğla Örneği”, **Akademik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi**, S.18, ss.461-477.
- GÖKÜŞ, Mehmet ve ALPTÜRKLER, Hakan (2016), “6360 Sayılı Yasa ile Köy Yönetiminden Mahalle Yönetimine Geçiş Sonrası Etkin Hizmet Sunumuna İlişkin Muhtarların Görüşü: Silifke Köyleri Örneği”, **Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler ve Teknik Araştırmalar Dergisi**, S.11, ss.67-86.
- HANİKOĞLU, Melike ve NEGİZ, Nilüfer (2023), “Büyükşehirlerde Kırsal Mahalle Deneyimi: Ayvalık Örneği”, **Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, S.45, ss.81-106.
- KANTAR, Ayşenur Gülenç (2019), “6360 Sayılı Yasa Sonrasında Büyükşehir Belediyelerinin Yeniden Yapılandırılması: Manisa Büyükşehir Belediyesi Üzerine Bir İnceleme”, **Yüksek Lisans Tezi**, Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa.
- KARATAŞ, Zeki (2015), “Sosyal Bilimlerde Nicel Araştırma Yöntemleri”, **Manevi Temelli Sosyal Hizmet Anlayışı Dergisi**, S.1, ss.71.
- KARATAŞLAR, Enes (2019), “Büyükşehir Belediyesi ile Büyükşehir İlçe Belediyeleri Arasındaki İlişkilerin 6360 Sayılı Yasanın Gereklere Bağlamında Değerlendirilmesi: Balıkesir Örneği”, **Yüksek Lisans Tezi**, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- KEYSAN, Cem (2017), “6360 Sayılı Yasanın Uygulama Sürecinde Denizli'de Belediye Hizmetlerinden Memnuniyet Algısı: Eski Belde Belediyeleri Üzerinden Bir İnceleme”, **Yüksek Lisans Tezi**, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- ÖZEREN, Songül (2022), “6360 Sayılı Büyükşehir Yasasıyla Köyden Mahalleye Dönüşen Yerleşim Birimlerinde Kentlilik Bilinci Oluşumunun İrdelenmesi: Konya Örneği”, **Yüksek Lisans Tezi**, Konya Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- ŞAHİN, Fatma (2019), “6360 Sayılı Kanun'la Birlikte Köy Tüzel Kişiliğinin Kaldırılmasıyla Oluşan Mahallelere Verilen Kamu Hizmetlerinin Değerlendirilmesi; Tekirdağ Örneği”, **Yüksek Lisans Tezi**, Bartın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bartın.
- TBMM – TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ (2012), “TBMM İçişleri Komisyonu 31.10.2012 tarih ve 338 sayılı Komisyon Raporu”, **TBMM Kurumsal Web Sayfası**, <https://komisyon.tbmm.gov.tr/raporlar.php> (Erişim Tarihi: 12.10.2022).
- TEKÇE, Yunus (2018), “6360 Sayılı Kanun'un Kapatılan Köylere/Yeni Mahallelere Etkisi: Aydın Örneği”, **Yüksek Lisans Tezi**, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- TEZ YURDU (2021), “Nicel ve Nitel Araştırma Yöntemleri Nelerdir?”, **Tez Yurdu Kurumsal Web Sayfası** (E-Doküman), <https://tezyurdu.com/nicel-ve-nitel-arastirma-yontemleri-nelerdir/> (Erişim Tarihi: 26.11.2021).
- TÜİK - TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU (2022), “İstatistikler”, **TÜİK Kurumsal Web Sayfası** (E-İstatistikler), <https://www.tuik.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 12.10.2022).

- UZUN KOÇAR, Hatice (2021), “6360 Sayılı Yasa Sonrasında Büyükşehir Belediyelerinde Yaşanan Değişim ve Dönüşümünün Yerel Kalkınma Kapsamında İncelenmesi: Mülki İdare Amirleri ve Belediye Başkanlarının Bakışı”, **Doktora Tezi**, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş.
- YALNIZOĞLU, Yasemin (2017), “6360 Sayılı Kanun’un Etkinlik, Verimlilik ve Hizmette Yerellik İlkeleri Açısından İncelenmesi: Kocaali İlçesi Örneği”, **Yüksek Lisans Tezi**, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- YILDIRIM, Şükrü (2007), “Kamu Hizmetlerinde Etkinliğin ve Verimliliğin Arttırılmasında e-Devletin Rolü ve Bir e- Devlet Uygulaması: Kimlik Paylaşım Sitesi (KPS)”, **Doktora Tezi**, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- YILDIZ, Kamile (2018), “Yönetimsel Etkinlik ve Yerel Demokrasi Bağlamında 6360 Sayılı Yasanın Mersin İli Ölçeğinde Uygulanabilirliği”, **Yüksek Lisans Tezi**, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- YILMAZ, Kemal Onur (2019), “Türk Yerel Yönetim Sisteminde ‘Yeni Büyükşehir’ Uygulamasının Kapatılan Bir Belde Belediyesi Üzerinden Değerlendirilmesi”, **Uluslararası Siyaset Bilimi ve Kentsel Araştırmalar Dergisi**, S.1, ss.208-234.
- YILMAZ, Samet (2018), “Ordu Büyükşehir Yapılanmasında 6360 Sayılı Kanun’un İlçelere Etkileri: Kabadüz İlçesi Örneği”, **Yüksek Lisans Tezi**, Avrasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- YILMAZ, Vedat ve MECEK, Mehmet (2019), “Türkiye’de Mahalle Yönetimlerinin Tarihsel Gelişimi ve Hukuki Statüsü”, **İdealkent Dergisi**, S.10(27), ss.769-799.

6360 sayılı **On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun** (06.12.2012 tarih ve 28489 sayılı Resmî Gazete).

YAZAR BEYANI / AUTHORS’ DECLARATION:

Bu makale Araştırma ve Yayın Etiğine uygundur. Beyan edilecek herhangi bir çıkar çatışması yoktur. Araştırmanın ortaya konulmasında herhangi bir mali destek alınmamıştır. Makalede kullanılan ölçek için yazar(lar) tarafından ölçeğin orjinal sahibinden izin alındığı beyan edilmiştir. Yazar(lar), dergiye imzalı “*Telif Devir Formu*” belgesi göndermişlerdir. **Bu araştırmanın yapılması ile ilgili olarak Adnan Menderes Üniveritesi Etik Komisyonundan 31/12/2021 tarih ve 10 sayılı “Etik İzni Belgesi” alınmıştır.** / This paper complies with Research and Publication Ethics, has no conflict of interest to declare, and has received no financial support. For the scale used in the article, it is declared by the authors that permission was obtained from the original owner of the scale. The author(s) sent a signed “*Copyright Transfer Form*” to the journal. **Regarding the conduct of this research, an “Ethics Permission Certificate” dated 31/12/2021 and numbered 10 was obtained from the Ethics Committee of the University of Adnan Menderes.**

YAZAR KATKILARI / AUTHORS’ CONTRIBUTIONS:

Kavramsallaştırma, orijinal taslak yazma, düzenleme – **Y1**, veri toplama, metodoloji, resmi analiz – **Y1**, Nihai Onay ve Sorumluluk – **Y1** ve **Y2**. / Conceptualization, writing-original draft, editing – **Y1**, data collection, methodology, formal analysis – **Y1**, Final Approval and Accountability – **Y1** and **Y2**.